

Дегтярєва Катерина Олексїївна
старший викладач кафедри європейських мов ДБТУ
e-mail: kate.ua21@gmail.com

ВИКЛАДАЧ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ПРОВІДНИК АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ: ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У сучасному світі, де інформація стала головним ресурсом розвитку, викладач іноземної мови в немовному закладі освіти відіграє значно ширшу роль, ніж просто вчитель. Він стає провідником у світ академічної культури – допомагає студентам навчитися орієнтуватися у величезному потоці даних, критично мислити та використовувати інформацію з дотриманням етичних і наукових принципів. Завдяки навчанню іноземної мови студенти отримують доступ до світового наукового простору, де знання стає ключем до професійного та культурного зростання.

Проблема набуває особливої актуальності сьогодні, адже сучасний фахівець має не лише володіти іноземною мовою для професійного спілкування, а й уміти мислити критично, знаходити надійні джерела та дотримуватися академічної доброчесності. Знання мови вже не достатньо – потрібна інформаційна грамотність: здатність шукати, аналізувати, оцінювати й етично використовувати інформацію. У добу цифровізації освіти та дистанційного навчання питання академічної доброчесності стає ще більш помітним і важливим [2].

Мета дослідження – визначити, яку саме роль викладач іноземної мови відіграє у розвитку інформаційної грамотності студентів немовних спеціальностей, як складової академічної культури й професійної компетентності.

Інформаційна грамотність – це не просто технічне вміння шукати інформацію. Це ціла система навичок: аналіз, критична оцінка, систематизація й етичне використання отриманих даних. Вона є основою академічної культури, адже допомагає уникати плагіату, розвиває самостійність у дослідженнях і підтримує принципи наукової доброчесності.

У процесі викладання іноземної мови саме викладач створює умови для формування таких умінь. Це відбувається через роботу з автентичними текстами,

науковими статтями, відеоматеріалами, базами даних. Одне з ключових завдань – навчити студентів розрізняти надійні джерела від сумнівних, бачити різницю між науковими, популярними та маніпулятивними текстами й уміти аргументовано висловлювати власну думку. Так викладач стає своєрідним “містком” між студентом і академічним світом.

Основні завдання викладача іноземної мови полягають у:

- впровадженні елементів академічної культури в навчальний процес (цитування, оформлення бібліографії, академічне письмо);
- розвитку навичок роботи з іншомовними джерелами, включно з цифровими базами (Google Scholar, ResearchGate, PubMed, ScienceDirect тощо);
- формуванні критичного мислення та етичного підходу до використання інформації [2];
- залученні студентів до міні-досліджень, дебатів і проєктів, які стимулюють аналітичне мислення.

Ефективні методики розвитку інформаційної грамотності можуть включати підхід CLIL (Content and Language Integrated Learning) [3], проєктно-дослідницькі завдання, рольові ігри академічного спрямування, а також роботу на інтерактивних платформах (Padlet, Google Docs, Miro). Важливо не лише навчити користуватися цифровими інструментами, а й сформуванню усвідомлене ставлення до інформації – уміння відрізняти правдиві матеріали від фейкових чи упереджених.

Окрему увагу варто приділити академічній доброчесності. Робота з іншомовними джерелами навчає студентів культури академічного письма – як перефразувати, узагальнювати й робити висновки, не порушуючи авторських прав. Викладач також може звернути увагу на етичне використання сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту, як допоміжного, а не замінного інструмента мислення.

Завдяки системній роботі над розвитком інформаційної грамотності студент отримує не лише мовну компетентність, а й важливі навички – критичне мислення, уміння аналізувати дані, чітко формулювати думки та відповідально ставитися до інформації.

Отже, формування інформаційної грамотності студентів немовних спеціальностей є невід'ємною частиною гуманітарної освіти сучасного університету. Викладач іноземної мови тут виступає ключовою фігурою – саме через мову студенти долучаються до світового академічного простору, опановують норми наукової комунікації й вчаться працювати з інформацією етично. Такий підхід допомагає не лише вдосконалити мовну компетентність, а й виховати культурно зрілу, свідому та інформаційно освічену особистість, готову відповідально діяти в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Література

1. Коломієць, О. В., Бондар, Л. О. (2023). Цифрова грамотність як невід'ємна складова освіти студентів економічних спеціальностей. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Педагогіка і психологія, (3), 48–56. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/359e3e6e-5a05-4688-84fb-bfcc8d61f39b>
2. Куліш, А. М., Тягур, О. В., Куліш, С. В. (2022). Академічна доброчесність в Україні: місце в освітньому процесі та законодавче регулювання. Право та інноваційне суспільство, (2). URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/152>
3. Подоляк, М. (2024). Використання методу CLIL у процесі навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету, (2). URL: <https://znp.udpu.edu.ua/article/view/312958>